

TANSSI YHDISTÄVÄNÄ RITUAALINA
- ANNA HALPRININ
PLANETAARISEN TANSSIN TARKASTELUA

Laura Rukola
Kandidaatintutkielma
Taidekasvatus
Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksenlaitos
Jyväskylän yliopisto
Syksy 2020

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Tekijä Laura Rukola	
Työn nimi Tanssi yhdistävänä rituaalina – Anna Halprinin Planetaarisen tanssin tarkastelua	
Oppiaine Taidekasvatus	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Syksy 2020	Sivumäärä 25
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tarkastelen taidekasvatuksen kandidaatintutkielmassani yhdysvaltalaisen tanssitaiteilija Anna Halprinin työskentelyn mukana kehittynyttä Planetaarista tanssia, jota on tanssittu ympäri maailman 40 vuotta. Planetaarisen tanssin tavoitteena on tanssia rauhan sekä merkityksellisten asioiden puolesta. Tuon esiin Planetaarisen tanssin syntytarinaa, sekä esitän kuvauksen tanssinkulusta. Halprin kutsuu Planetaarista tanssia rituaaliksi, sillä tanssi yhdistää yksilöllisen kokemuksen kollektiiviseen. Tutkin Halprinin esiin tuomia käsitteitä ”toisto” ja ”yhteys” pyrkien selittämään Planetaarista tanssia ja sen merkityksiä syvemmin. Planetaarinen tanssi tavoittelee rauhan lisäksi ykseyttä maailman kanssa, ja tulkitsemme yhteyksiä itseen, toisiin kuin koko planeettaankin spiralisoivan tähden avulla, joka kiinnittyy tanssikokemukseen. Yhteyksien kietoutuminen linkittyy laajemmin ihmisyyteen kehon sekä kokemuksellisuuden kautta.</p>	
Asiasanat Planetaarinen tanssi, Anna Halprin, tanssi, rituaali, keho, luonto	
Säilytyspaikka	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	PLANETAARISEN TANSSIN SYNTYTARINA.....	6
	2.1 Anna Halprin: modernista tanssista rituaaleihin	6
	2.2 Planetaarisen tanssin kehitystarina	9
3	PLANETAARISEN TANSSIN KUVAUS.....	11
	3.1 Aloitus.....	12
	3.2 The Earth Run.....	14
	3.3 Lopetus	15
4	KÄSITTEET TOISTO JA YHTEYS.....	16
	4.1 Toiston voima	16
	4.2 Yhteyksien laajuus	18
5	LOPUKSI.....	23
	LÄHTEET	25

1 JOHDANTO

Tanssitaiteilija Anna Halprinin mukaan olemme yhteydessä toinen toisiimme, ja hän hahmottaakin koko maailman yhtenä. Kohtaamiemme globaalien haasteiden edessä Halprin näkee suhteet niin toisiin ihmisiin kuin koko maailmaan erityisen tärkeinä.¹ Halprin on löytänyt tanssista keinon tavoittaa näitä yhteyksiä, joita kuvaan tässä taidekasvatuksen kandidaatintyössäni.

Tanssin radikaalina uudistajana pidetty Halprin on luonut pitkän uran pysyen samalla uskollisena omalle kutsumukselleen. Halprin etsi läpi elämänsä yhtä merkityksellistä tanssia, jonka hän lapsena tavoitti ensimmäisestä tanssikokemuksestaan: juutalaisen isoisänsä intensiivisestä rukoilusta. Hetket synagogassa olivat niin vaikuttavia, että ne saivat Annan uskomaan Jumalan olevan tanssija. Tätä samaa paloa ja merkityksellisyyttä Halprin on kertonut etsineensä tanssista läpi elämänsä. Halprin on vaikuttunut vahvasti myös Amerikan alkuperäiskansojen rituaaleista.²

Halprinin 100-vuotisjuhlavuonna ilmestyvä tutkielmani käsittelee Halprinille erityisimmäksi noussutta Planetaarista tanssia³, joka aloitti yhdistämään ihmisryhmiä eri puolilla maailmaa jo 1980-luvulla. Halprinin elämäntyön mukana kehittyntä globaalia rituaalia on tanssittu 40 vuotta tavoitellen rauhaa maailmanlaajuisesti.

Tarkoitukseni ei ole luoda käyttöopasta Planetaarisen tanssin ohjaukseen, vaan pikemminkin tuoda ilmi tanssin keskeisiä elementtejä. Pyrin ymmärtämään Halprinin esiin tuomia käsitteitä *"toisto"* sekä *"yhteys"*. Valitsin tarkastella näitä käsitteitä, koska

¹ Halprin & Kaplan 2019, 162

² Halprin & Kaplan 1995, 264; Halprin & Kaplan 2019, 1-2

³ Halprin & Kaplan 2019, 196

Halprinin mielestä juuri nämä kuvaavat Planetaarista tanssia olennaisesti⁴. Tutkimustavoitteenani on kuvata tanssia, ja tutkimuskysymykseni on: Mikä merkitys käsitteillä ”toisto” ja ”yhteys” on Planetaarisessa tanssissa?

Planetaarista tanssia ilmiönä olisi voinut tarkastella useista lähtökohdista, joista erityisesti Halprinin työskentelyyn luontaisesti sisältyvä psykologinen syvyys olisi tarjonnut runsaasti tutkimusalueita. Olen rajannut pois myös somatiikan, joka olisi sopinut työni taustateoriaksi ja ehkä myös syventänyt ymmärrystä Planetaarisesta tanssista, mutta samalla laajentanut tutkielmaani. Myös Planetaarisen tanssin tavoitteena oleva rauhan käsite olisi voinut saada merkityksellisemmän roolin työssäni.

Tutkin Anna Halprinin Planetaarista tanssia ensisijaisesti kirjallisen aineiston kautta. Tutkielmani aineisto koostuu kirjallisista tuotoksista, joita ovat tuottaneet Halprin itse sekä haastatteluista ja kirjoista, joihin hän itse on ollut vaikuttamassa. Oman käsitykseni muodostamisen tueksi olen katsonut myös dokumentteja ja muita videotallioituja materiaaleja Planetaarisesta tanssista.

Halprinin pitkästä ja moniulotteisesta työskentelyhistoriasta on erotettavissa varhain elementtejä, jotka ovat Planetaariselle tanssille keskeisiä. Ensimmäisessä luvussa tuon esiin Halprinin elämänhistoriaa sekä Planetaarisen tanssin syntytarinaa, ja osoitan tanssin kehittyneen aikaansa heijastaen. *Planetaarisen tanssin kuvaus* -luvussa esittelen tanssin kulkua jakaen tanssin alkuun, keskikohtaan ja loppuun. Käsittelyluvussa tulkitseen ylläkuvaamiani käsitteitä ”toisto” ja ”yhteys” tuoden esiin Planetaarisen tanssin yhteyksiä alkuperäiskansojen tansseihin sekä syventäen ymmärrystä tanssin merkityksistä.

⁴ Halprin & Kaplan 2019, 39

2 PLANETAARISEN TANSSIN SYNTYTARINA

Planetaarinen tanssi alkoi kehittyä 1950-luvulla Halprinin tutkiessa osallistavissa työpajoissa myyttejä tanssin keinoin. Halprin oli kulkenut pitkän tien modernin tanssin parissa, josta oli irtaantumassa. Halprinin pyrkimyksenä oli etsiä tanssia, joka on kiinni todellisessa elämässä. Halprinin työpajatyöskentely jatkui kolmenkymmenen vuoden ajan samojen teemojen ympärillä, jolloin hän pyrki tavoittamaan yksilön kokemuksiä sekä sisäistä voimaa. Halprin alkoi soveltamaan tietojaan tanssista elämän todellisten ilmiöiden yhteydessä samalla, kun työskentely laajentui koskettamaan henkilökohtaisen tason lisäksi laajemmin yhteisöjä. Planetaarinen tanssi syntyi elävästä myytistä ja kehittyi edelleen kokemusten ohjaamana kiinni omassa ajassa.⁵

2.1 Anna Halprin: modernista tanssista rituaaleihin

Anna Halprin, syntymänimeltään Ann Schuman, syntyi 1920-luvulla Illinoisin Winnetkassa, jossa hän myös kasvoi amerikkalaisen valtavirtakulttuurin ympäröimänä. Halprin on kertonut olleensa tietoinen omasta erilaisuudestaan juutalaistaustansa vuoksi, ja Halprin on esittänyt oman sosiaalisen oikeudenmukaisuutensa kehittyneen juutalaisen vastuuntunnon vaikuttaessa taustalla. Useat Halprinin tansseista ovatkin liittyneet huoleen maailman asioista.⁶

Halprin työskenteli jo nuorena aikansa arvostettujen koreografien kanssa saaden runsaasti kokemusta erilaisista tanssitekniikoista. Wisconsinin yliopistossa opiskellessaan hän tapasi kaksi hänen tanssijan uraansa eniten vaikuttanutta ihmistä; aviomiehensä Lawrence Halprinin sekä yliopiston tanssinopettajan Margaret H'Doublerin. H'Doublerin opetuksista Halprinin työskentelyyn vaikutti erityisesti tapa käsittää

⁵ Halprin 2003, 27; Halprin & Kaplan 2019, 31–32

⁶ Morgenroth 2004, 23; Worth & Poyner 2004, 2

tanssi sisäisesti ulkoisen kopioimisen sijaan. Lisäksi John Deweyn prosessorientoinut lähestymistapa sekä kokemuksen tutkimus olivat merkityksellisiä. Myös ulkona tanssiminen sekä demokraattinen ryhmätyöskentely inspiroivat Halprinia.⁷

Anna avioitui Lawrencen kanssa vuonna 1940, ja heidän työskentelyään yhdisti taiteidenvälisyys, kollektiivinen luovuus sekä taiteen integroiminen yhteiskuntaan ja jokapäiväiseen elämään. Halprin on kertonut vaikuttuneensa erityisesti Lawrencen ympäristötyöskentelystä. Halprin määritteli itsensä moderniksi tanssijaksi työskennellessään useita vuosia tanssiryhmissä sekä musikaaleissa. Halprin esiintyi myös omissa koreografioissa kehittäen koko ajan omaa tanssityyliään.⁸

Halprin perusti yhteisstudion vuonna 1947 San Franciscon Marinin alueelle, ja työskenteli lastentanssin parissa 25 vuotta. Halprin otti perheet mukaan toimintaan, sillä hän halusi mahdollistaa tanssinopetuksen mahdollisimman monelle. Halprinin periaatteisiin kuului jo tuolloin, että jokainen, joka pystyy liikkumaan, kykenee tanssiin. Lasten kanssa työskennellessään hän oppi kokemuksistaan improvisaation parissa, joita hyödynsi myöhemmin työskentelyssään.⁹

Vuonna 1955 Halprin erkaantui modernista tanssista oltuaan mukana arvostetussa Martha Grahamin tanssiryhmässä New Yorkissa. Halprinista ”kaikkien tanssijoiden liikekieli näytti koreografian kopiaolta”, eikä hän voinut jatkaa ryhmässä. Halprin aloitti aidomman tanssin etsinnän, ja hän laitoi alulle monien alojen taiteilijoista koostuneen ryhmän *The Dancers Workshopin*, jonka kanssa hän työskenteli 25 vuotta. Improvisaatio ja luova liike työtapoinaan ryhmä pyrki välttämään totuttuja liikkumisen tapoja. Ryhmä toimi taidelaitosten ulkopuolella haastaen yleisöä ajattelemisen sijaan aistiin.¹⁰

Tanssiympäristö vaikutti Halprinin työskentelyyn merkittävästi, erityisesti Halprineiden muutettua San Franciscosta Kentfieldiin metsäisen Tamalpa -vuoren rinteelle. Halprinin tanssistudiona toimi terassi ulkona puiden välissä, joka teki Halprinin työskentelyyn syvän ja kestäväen vaikutuksen. Tanssiminen luonnonympäristöissä on ollut Halprinin työskentelyn punainen lanka läpi koko hänen uransa. Halprin uskoi ulkona työskentelyn voivan laajentaa tietoisuutta sekä avata aisteja. Myös läheiset yhteydet alkuperäiskansoihin vahvistivat Halprinin luontoyhteyttä.¹¹

⁷ Halprin & Kaplan 1995, 246; Morgenroth 2004, 23; Worth & Poynor 2004, 3-6

⁸ Halprin & Kaplan 1995, 246; Worth & Poynor 2004, 7-9

⁹ Halprin & Kaplan 1995, 25; Worth & Poynor 2004, 9-10

¹⁰ Halprin 2003, 26; Worth & Poynor 2004, 11-13

¹¹ Worth & Poynor 2004, 10-11; 32; Ross 2007, 214

1960–1970-luvuilla innostus vaihtoehtoisiin terapioihin sekä kehon lähestymistapoihin vaikutti myös Halprinin työskentelyyn. Halprin tutki useita erilaisia metodeja, joista erityisesti Moshe Feldenkraisin liike- ja tietoisuustyöskentelyllä oli kestävä vaikutus. Halprinin anti tanssimaailmalle onkin erityisesti onnistuneessa vaihtoehtoisten lähestymistapojen integroimisessa keho- ja liiketyöskentelyyn. 1970-luvulla Halprin siirtyi tutkimaan lähemmin rituaaleja haluten aloittaa tanssin kanssa ”alusta”.¹²

Myös aikakauden sosiaaliset ja kulttuuriset liikkeet vaikuttivat Halprinin työnsä muotoon sekä arvoihin. Halprin halusi kehittää tapahtumia, jotka olisivat merkityksellisiä osallistuville yksilöille, mutta palvelisi myös yhteisön tarpeita. *The Dancers Workshop* oli 1970-luvulla sosiaalisia aiheita yhteisöjen parissa käsittelevä ryhmä, joka määritteli itsensä ”luovaksi yhteisöksi, jonka henkilökohtaiset, sosiaaliset ja esteettiset arvot kietoutuivat yhteen.” Ryhmän työskentelystä syntyi uusia tapoja toimia tanssin keinoin yhteisöjen parissa, eikä ryhmä tavoitellut mitään tiettyä tanssityyliä.¹³

Parantavien rituaalien pariin Halprin ohjautui sairastettuaan syövän kahdesti. Hän tutki elementtejä, joiden koki vaikuttaneen merkittävästi omaan paranemiseen, ja tämä loi hänelle kokonaan uuden suhteen tanssiin. Halprin on sanonut eläneensä ”ennen syöpää palveliakseen tanssia, ja syövän jälkeen hän tanssi elämän palvelijana”. Keskiöön nousivat tanssit, jossa taide ja henkilökohtainen taso kietoutuivat yhteen, ja joilla oli voimaa muuttaa ihmisen elämää. Parannuttuaan syövästä Halprin työskenteli muun muassa syöpä- ja hiv-potilaiden kanssa omien kokemusien ohjaamana.¹⁴

Anna Halprin perusti yhdessä tyttärensä Daria Halprinin kanssa Tamalpa instituutin Kaliforniaan vuonna 1978, jota Daria edelleen johtaa. Halprinin työskentely laajentui yhteisöllisistä ja sosiaalisista prosesseista tanssin parantavien elementtien tutkimiseen. Tamalpa instituutti alkoi kouluttaa myös muita luovissa prosesseissa, ja instituutin koulutukset sisältävät psykologiaa sekä kehoterapioita tanssin, taiteen ja draaman parissa.¹⁵ Tamalpa instituutti toimii edelleen, ja sen koulutusorganisaatiot ovat levinneet myös Eurooppaan.

Halprinin tanssin perusta on yhteisöissä ja hyvinvoinnissa, ja hän on erityisen kiinnostunut arkiliikkeestä sekä merkityksellisten asioiden puolesta tanssimisesta. Hän on pitkällisen pohdinnan jälkeen päättänyt nimittämään tanssiaan myytiksi sekä rituaaliksi. Halprin käyttää tanssistaan myös nimitystä yhteisötanssirituaali (community dance ritual).¹⁶

¹² Halprin 2003, 27; 36; Worth & Poynor 2004, 19–20

¹³ Halprin & Kaplan 1995, 254; Worth & Poynor 2004, 23–27

¹⁴ Halprin 2003, 36; Worth & Poynor 2004, 34

¹⁵ Halprin & Kaplan 1995, 254; Worth & Poynor 2004, 35

¹⁶ Halprin & Kaplan 2019, 4–5; 199

2.2 Planetaarisen tanssin kehitystarina

Halprin työskenteli 1980-luvulla maisema-arkkitehti miehensä Lawrence Halprinin kanssa. Halprinit järjestivät avoimia työpajoja, jossa tutkittiin osallistujien suhteita niin itseen, toisiin ihmisiin kuin ympäristöönkin. Halprineiden pitkäkestoisessa työpajassa *A Search for Living Myths and Rituals* he pyrkivät tavoittamaan kollektiivisia tarinoita liikkeen, tanssin ja luontotyöskentelyn keinoin, kunnes he huomasivat olevansa tekemisissä traagisen elävän myytin kanssa.¹⁷

Tamalpa -vuorella oli murhattu useita ihmisiä kahden vuoden aikana, ja se heijastui osallistujien työskentelyyn. Vuorenrinteen polkuja ei pidetty turvallisina ja toimiakseen yhteisön hyväksi Halprinit järjestivät kaksipäiväisen tapahtuman *In and On the Mountain*. Vuoren poluille tuotiin avoimia seremonioita sekä esityksiä. Murhapaikoilla itkettiin, tanssittiin ja istutettiin puita. Halprin pitää tapahtumia rukouksena tanssin keinoin, sillä tapahtuman jälkeen murhaaja saatiin kiinni nimettömän vihjeen perusteella. Halprin ajattelee tanssin aktivoineen yhteisön toimijoiksi rauhan puolesta. Rituaali käynnisti tanssien sarjan, jonka pohjalta Planetaarinen tanssi kehittyi.¹⁸

Tamalpa instituutissa vieraili iäkäs Huichol-shamaani, joka kertoi vuoren olevan yksi maailman pyhimmistä paikoista, ja energian puhdistamiseksi siellä tulisi tanssia viiden vuoden ajan. Halprin päätti jatkaa elävän myytin kanssa työskentelemistä, sillä hän koki olevansa itseään suuremman tehtävän edessä. Seuraavana vuonna tanssi nimettiin *Thanksgiving*. Vuonna 1983 työpajassa olleet tanssijat ja osallistujat esittivät *Return to the Mountain* -tanssin rauhalle ihmisten ja luonnonympäristöjen välillä. Työskentely laajeni koskettamaan oman yhteisön lisäksi laajemmin ympäröivää maailmaa.¹⁹

Vuonna 1984 Halprin päätti käyttää teemana juoksemista, ja tanssi nimettiin *Run to the Mountain*. Tanssia edeltävissä työpajoissa rauha nousi keskeiseksi temaksi. Ydinaseiden lisääntyminen sekä jännitteet maailmalla heijastuivat työskentelyyn, juoksemisen symboloidessa kiirettä rauhaan. Tanssi laajentui koskettamaan maailmaa laajemmin, ja Halprin visioi rauhantanssin koko planeetan puolesta. Globaalimmat tavoitteet herättivät Halprinin huomaamaan tarpeen laajentaa tanssia oman yhteisön ulkopuolelle. Vuonna 1985 käynnissä oli viides vuosi vuoren puhdistamiseksi, ja tanssi nimettiin *Circle the Mountain: A Dance in the Spirit of Peace*.²⁰ Halprin lähetti kaikille avoimen kutsun:

¹⁷ Ross 2007, 318–319; Halprin & Kaplan 2019, 31–32

¹⁸ Halprin & Kaplan 1995, 20; 232; Ross 2007, 319–320; Halprin & Kaplan 2019, 32–33

¹⁹ Ross 2007, 320; Halprin & Kaplan 2019, 34

²⁰ Halprin & Kaplan 2019, 34–36

One hundred performers to create a spirit voice strong enough so that our peaceful song is heard and our peaceful steps felt. The weapons of war have a critical mass. So, too, do the hopes of peace. We need 100 performers, 200 feet, to dance upon the planet for its life and its healing – to find a dance that inspires us to keep the earth alive.²¹

Halprin nimesi tanssin nimellä *Circle the Earth*, ja Tamalpa -vuoren rauhan puolesta tanssiminen oli laajentunut tavoittelemaan rauhaa koko planeetalle. Halprin kuvasi tanssia näin:

Circle the Earth is a peace dance. Not a dance about peace, not a dance for peace, but a peace dance: a dance in the spirit of peace. It is a dance that embodies our fears of death and destruction, a dance that becomes a bridge and then crosses over into the dynamic state of being called peace. Circle the Earth is a dance of peacemakers. A dance that makes peace within itself, makes peace with the earth on with it moves. In a world where war has become a national science, peacemaking must become a community art in the deepest sense of the world: an exemplification of our ability to cooperate in creation, an expression of our best collective aspirations, and a powerful act of magic.²²

Halprinia alettiin kutsua ohjaamaan tanssia aluksi eri puolille Yhdysvaltoja, kunnes vuoteen 1987 mennessä Halprin sai pyyntöjä kansainvälisesti, ehtimättä toteuttamaan niitä kaikkia. Samaa tanssin rakennetta, joka oli kehittynyt Tamalpa -vuorella, alettiin tanssia myös omatoimisesti, ja lupakyselyt eri puolilta maailmaa käynnistivät tarpeen nimetä sekä määrittellä tanssi.²³

Circle the Earthin sisällä oleva rakenne *the Earth Run* oli niin yksinkertainen, että ihmiset eri puolilla maailmaa pystyivät toteuttamaan tanssia omilla symboleilla ja tarpeilla kehystettyinä, mutta kuitenkin yhdessä. Halprin määritteli yhteisöiden voivan liittää *the Earth Run* -tanssiin oman aloituksen sekä lopetuksen ja nimesi kokonaisuuden *Planetariseksi tanssiksi*.²⁴

Halprin kutsui tanssijoita sekä entisiä oppilaita mukaan rauhan ja paranemisen tanssiin, ja vuonna 1987 tanssiin osallistui kaksituhatta ihmistä 37 eri yhteisöstä. Planetarista tanssia on tanssittu siitä lähtien vuosittain ympäri maailmaa tärkeiden asioiden vuoksi, kuten elämää uhkaavista taudeista paranemisen, lasten tulevaisuuden sekä ympäristön paranemisen puolesta.²⁵

²¹ Halprin & Kaplan 2019, 36

²² Halprin & Kaplan 2019, 37

²³ Halprin & Kaplan 1995, 232; Halprin & Kaplan 2019, 37–38

²⁴ Halprin & Kaplan 2019, 38–39

²⁵ Halprin & Kaplan 2019, 177

3 PLANETAARISEN TANSSIN KUVAUS

Vuonna 1995 Halprin määritteli Planetaarisen tanssin ”nykyaikaisten tanssimuotojen, luovan prosessin sekä traditionaalisten kulttuurien tanssien sekoitukseksi, joka sijoittuu perinteen sekä kokeellisuuden välimaastoon”.²⁶ 24 vuotta myöhemmin Halprin esittää Planetaarisen tanssin erityisesti rituaalina, joka toimii muutoksen välineenä, ja tanssin keskiöön on noussut merkityksellisyys.²⁷ Halprinin kiinnostus arkiliikkeeseen on tehnyt Planetaarisesta tanssista helposti saavutettavan, jota myös tanssin rakenne tukee.

Planetaarinen tanssi koostuu kolmesta osiosta: aloituksesta, *the Earth Run* -osiosta, sekä lopetuksesta. Tanssivat yhteisöt voivat toteuttaa omannäköisen aloituksen ja lopetuksen omalle tanssilleen *the Earth Run* -osion säilyessä kutakuinkin samana.²⁸ Planetaarinen tanssi on toimintaa osallistujien tärkeäksi kokemien asioiden puolesta, ja siksi tanssin toteuttajat voivat vaikuttaa Planetaarisen tanssin kulkuun.

Planetaarinen tanssi tanssitaan perinteisesti keväällä, ”toivon ja uusiutumisen aikaan”. Vuoden 1995 lähteessä Halprin esittää Planetaarista tanssia tanssittavan eri puolilla maailmaa 19.4. auringon kierron mukana. Näin rituaali kiertää maapallon toiselta laidalta toiselle. Vuonna 2004 ilmestyneessä lähteessä kevät ajankohtana mainitaan, mutta vuoden 2019 teoksessa ei ole mainintaa tanssin ajankohdasta.²⁹ Vuonna 2020 Planetaarista tanssia on tanssittu ainakin Halprinin 100-vuotissyntymäpäivänä heinäkuussa sekä Yhdysvaltain presidentinvaalien alla marraskuussa, ja tulkitseen Planetaarisen tanssin vapautuneen päivämäärään sidotusta ajankohdastaan.

²⁶ Halprin & Kaplan 1995, 236

²⁷ Halprin & Kaplan 2019, 162

²⁸ Halprin & Kaplan 2019, 164

²⁹ Halprin & Kaplan 1995, 232; Halprin & Kaplan 2019, 38

Seuraavaksi esitän kuvauksen Halprinin Planetaarisesta tanssista, jota tanssitaan Tamalpa -vuorella vuosittain. Halprinin Planetaarinen tanssi poikkeaa maailmalla tanssittavista tansseista, eikä sitä ole tarkoitus kopioida siltään, vaan jokainen yhteisö luo tanssille omat, tarpeisiinsa vastaavat sekä itsensä näköiset raamit.

3.1 Aloitus

Tamalpa -vuoren Planetaarinen tanssi on usein koko päivän rituaali, alkaen vuorenhuipulta auringonnousun aikaan. Osallistujat puhaltavat perulaisiin pilleihin, jotka ovat uusintoja muinaisten Andien asukkaiden tekemistä pilleistä.³⁰ Soittimien ääntä on verrattu mantraan, ja Halprinille soittimet valmistanut Daniel K. Stat on sanonut äänen herättävän ”spirituaalista, emotionaalista ja filosofista harmoniaa universumin kanssa”³¹. Auringonnoususeremonian jälkeen osallistujat voivat esittää musiikkia, runoja, tarinoita, tansseja ja siunauksia. Sen jälkeen osallistujat kiertävät vuoren ympäri ja pysähtyvät seisomameditaatioon jokaiseen neljään ilmansuuntaan.³²

Tanssin valmistelu tapahtuu vuoren juurella, jossa osallistujille kerrotaan Planetaarisen tanssin tarina, ja koko tanssin rakenne selitetään sekä havainnollistetaan kuvallisilla esityksillä. Usein kutsuttuna on myös taiteilijoita, jotka lahjoittavat taiteellista antiiaan eri taiteenlajien muodossa.³³ *The Earth Run* -osiota varten lämmitellään lihaksia rumpalin soiton mukana ja aistitaan maata jalkojen alla sekä laajennutaan kohti taivasta. Halprinin pyrkimyksenä on ohjata harjoitteiden kautta aistimaan ihmisen ja luonnon kokonaisvaltaista suhdetta sydämenlyöntien sekä hengityksen kautta.³⁴

Valmisteleavassa työpajassa harjoitellaan erityisesti liikkumista rummunlyöntien tahtiin. Halprinin mukaan juuri yhdessä tanssittu rytmi ”luo tanssiin voiman, lähettäen osallistujien tavoitteet maailmaan”.³⁵ Henkilökohtaisen tarkoituksen kirkastaminen onkin Halprinin mukaan erityisen tärkeää. Kaikissa Planetaarisissa tansseissa laajana teemana on tanssia rauhan puolesta: ”for peace among people and peace with the earth”, jonka lisäksi keskitytään myös teemaan, jonka yhteisö itse valitsee. Yhteisen teeman sisällä jokainen yksilö omistautuu myös tavoitteelle, jolla on henkilökohtainen merkitys, mutta joka ei kosketa suoranaisesti itseä.³⁶ On tärkeää, että Planetaarinen tanssi tanssitaan jonkin tai jonkun puolesta.

³⁰ Halprin & Kaplan 2019, 167

³¹ Stat 1974

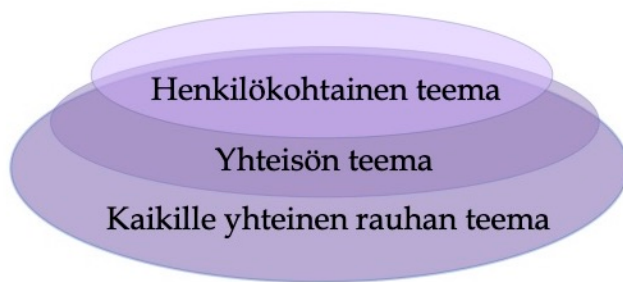
³² Halprin & Kaplan 2019, 168

³³ Halprin & Kaplan 2019, 170

³⁴ Halprin & Kaplan 2019, 172–173

³⁵ Halprin & Kaplan 2019, 174

³⁶ Halprin & Kaplan 2019, 177

Kuva 1. "Intentiot" limittyvät globaalilta tasolta persoonalliseen

Jokainen osallistuja ilmaisee tarkoituksensa tanssille etukäteen. Halprin käyttää tarkoituksen ja tavoitteen sijaan termiä "intentio", jolla hän tarkoittaa syvää omistautumista, tarkoitukseen keskittymistä sekä energian suuntaamista. Tanssin tavoite liittyy kysymykseen: Mikä on tärkeää? Halprin korostaa nimeämisen merkitystä käyttäen useita tapoja selkiyttää tavoitteen ilmaisua. Tavoite voidaan kirjoittaa tai niistä voidaan keskustella pienissä ryhmissä. Yleisintä on lausua tanssin "intentio" ääneen ennen tanssia. Ääneen lausuminen luo Halprinin mukaan voiman, joka saa tanssin toimimaan.³⁷

Joskus Halprin on myös toteuttanut kolme *Earth Run* -osiota, joista ensimmäinen tanssitaan jonkun läheisen puolesta, toinen laajemmin maailman puolesta, ja kolmas on lastentanssi. Kolme erilaista juoksua mahdollistaa erilaisten tarkoitusten asettamisen. Aikeita voi myös yhdistää, kuten seuraavan luvun *Earth Run* kuvauksessa. Halprinin mukaan *the Earth Runin* "intentiona" on ykseys toisten ja maailman kanssa.³⁸

Tamalpa -vuorella tanssitus Planetaarisessa tanssissa valmisteleva tila on erotettu itse rituaalitalasta, joka mahdollistaa kulkueena kävelyn tilasta toiseen sekä osallistujien siirtymisen erityiseen tilaan ja aikaan. Kulkue liikkuu hiljaisesti käsi kädessä parijonossa rumpalin johdolla ympäristöönsä aistien. Tanssitilaan saapuessaan muusikot siirtyvät keskelle piiriä lipunkantajien johdattaessa osallistujat eri puolille suurta ympyrää. Lipunkantajat liikkuvat edustamansa pääilmansuunnan kohdalle: pohjoiseen, etelään, itään ja länteen. Ilmansuuntien merkitseminen ei ole kiinteä osa tanssia, mutta Halprin kehottaa etsimään itselle merkityksellistä tapaa vahvistaa tanssitila.³⁹

Halprin tuo esiin neljän ilmansuunnan symbolimerkityksiä erityisesti juutalaisuudessa sekä Amerikan alkuperäisväestön keskuudessa. Halprinin mukaan juutalaisessa traditiossa neljä ilmansuuntaa sekä suunnat ylös ja alas ovat sadonkorjuurituualissa läsnä, jotka edustavat Jumalaa kaikkialla, kun taas "Amerikan alkuperäisväestön

³⁷ Halprin & Kaplan 2019, 177, 179

³⁸ Halprin & Kaplan 2019, 178; 181

³⁹ Halprin & Kaplan 2019, 179–180

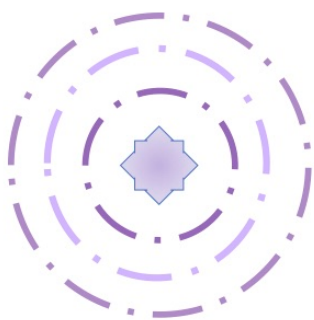
perinteessä neljän ilmansuunnantanssi kirjaimellisesti muovaa neljää ilmansuuntaa ja tämä prosessi uudelleen tekee maailmaa”. Ilmansuuntien merkitseminen voi auttaa ankkuroimaan kierrokset, joita tanssissa kierretään.⁴⁰ Ilmansuunnilla on myös keskeinen rooli liittyen yhteyksiin, joita käsittelen luvussa 4.

3.2 The Earth Run

Planetaarisen tanssin ytimenä on yksinkertainen tanssi *the Earth Run*, jota tanssitaan ympyrämuodostelmassa yksinkertaisia arkiliikkeitä käyttäen, kuten kävellen, juosten ja paikallaan tanssien musiikin tahdissa. Halprin kertoo käyttävänsä helposti lähestyttävää liikettä, jotta tanssiin voivat osallistua kaikki halukkaat.⁴¹

Tanssitilaan tultuaan osallistujat seisovat suuressa piirissä käsi kädessä, joka Halprinin mukaan symboloi ykseyttä: ”ympyrällä ei ole alkua eikä loppua, vaan kaikki ovat yhtä merkityksellisiä”. Neljä ilmansuuntaa huomioidaan esimerkiksi siunauksin tai musiikin keinoin. Juoksun käynnistää ennalta sovitut juoksijat eri ilmansuunnista, jotka toimivat esimerkkeinä juoksutahdille.⁴²

Tanssijat liikkuvat kolmessa eri ympyrässä niin, että uloimmassa ympyrässä juostaan omien voimien mukaan kovaa, keskimmäinen ympyrä liikkuu vastakkaiseen suuntaan hölkäten, ja sisimmässä piirissä kävellään samansuuntaisesti ulkopiirin kanssa. Keskellä piirejä muusikot soittavat rytmiä, ja heidän läheisyydessään on mahdollista tanssia tai levätä. Tanssin aikana on mahdollista siirtyä eri kehältä toiselle tai liikkua piirin keskelle. Halprin kuvaa tanssijoiden muodostavan liikkuvan mandalan^{43,44}

Kuva 2. Tanssijoista ja muusikoista muodostuu liikkuva mandala

⁴⁰ Halprin & Kaplan 2019, 180

⁴¹ Halprin & Kaplan 2019, 166

⁴² Halprin & Kaplan 2019, 181

⁴³ Mandala on sanskriitinkielinen termi, joka kääntyy ympyräksi, jota pidetään pyhänä tilana. Buchalter 2013, 11

⁴⁴ Halprin & Kaplan 2019, 166

Halprinille keskeistä on säilyttää yhteys rummun rytmiin sekä toisiin osallistujiin koko rituaalin ajan. Tanssiminen ja juokseminen kestää niin kauan, kunnes tanssijat väsyvät. Ohjaaja pitää huolen tanssin kehittymisestä ilmoittaen rumpalille, kun on aika hidastaa tahtia. Musiikin päätyttyä osallistujat kerääntyvät muusikoiden ympärille hiljaisuuteen, josta "intentiot" lähetetään yhteisesti ulos maailmaan. Joskus Halprin on myös käyttänyt kokemusten jakamista pareittain heti tanssin jälkeen.⁴⁵

Halprin on järjestänyt *the Earth Run* -osion jälkeen lapsille oman tanssin, jossa lapset johtavat juoksua. He voivat kutsua juoksuun mukaan myös aikuisia, jolloin perheet tanssivat yhdessä. Lastenjuoksu on tanssi maailman tulevaisuuden puolesta, Halprinin uskoessa lasten tuovan mukanaan rohkaisevaa henkeä.⁴⁶

Halprinin mukaan jokainen *Earth Run* on määritellystä muodostaan huolimatta kuitenkin omanlaisensa osallistujien mukaan, ja tanssin sisällä saattaa syntyä ennakoimattomia ryhmiä tai muodostua uusia kuvioita. Rakenteen joustavuus on Halprinille merkki tanssin uudistavasta energiasta, mutta myös ryhmän yhteneväisyydestä sekä persoonallisesta muodosta. Halprinin mukaan jokainen *Earth Run* on ollut omanlaisensa.⁴⁷

3.3 Lopetus

Tamalpa -vuoren Planetaarisessa tanssissa poistuminen rituaalitulasta tapahtuu parijonossa muusikoiden johtaessa kulkua. Ihmiset muodostavat kujan ohikulkijoita huomioiden. Tanssitilasta siirtymisen jälkeen on aika verkostoitua ja jakaa ruokaa, kokemuksia sekä tulevaisuuden haaveita. Yhteinen päätös voi pitää sisällään myös musiikkia tai muuta taidetta, piirtämistä ja keskustelua. Planetaarinen tanssi päättyy osallistujien juhlintaan sekä verkostoitumiseen.⁴⁸

⁴⁵ Halprin & Kaplan 2019, 185

⁴⁶ Halprin & Kaplan 2019, 186; 189

⁴⁷ Halprin & Kaplan 2019, 177

⁴⁸ Halprin & Kaplan 2019, 189; 206

4 KÄSITTEET TOISTO JA YHTEYS

Halprin kertoo *the Earth Run* -tanssin siirtävän tanssijan yksilön kokemuksesta ykseyteen. Halprin esittää toistuvien askelten sekä kierrettävien piirien mahdollistavan oman elämän hahmottamisen laajemmassa yhteydessä. Halprinin mukaan juuri *toisto* sekä *yhteys* ovat olennaisia ”metaforia” *the Earth Run* -tanssille:

The Earth Run transports us from a place of individuation to an experience of collective oneness. The constant repetition of one beat after another, one circle after another, helps us to see our separate lives in a community context. This repetition and connection is the essential metaphor of Circle the Earth, a dance we perform to create peace and healing through community action. The evolution of the Earth Run recapitulates this truth.⁴⁹

Olen lähestynyt Halprinin kuvaamia yhteyksiä ensimmäisessä alaluvussa toiston kautta ja toisessa alaluvussa erottaen erityisesti kolme ryhmää: yhteys itseen, yhteys toisiin ihmisiin, sekä yhteys koko planeettaan. Sivuan myös henkilökohtaisten sekä kollektiivisten tarinoiden (myyttien) suhdetta, tanssin henkeen yhdistymistä, keho-mieli-yhteyttä sekä spirituaalisuutta. Pyrin havainnollistamaan aineistosta esiin nousevia yhteyksiä kuvien avulla.

4.1 Toiston voima

Halprin kertoo saaneensa idean Planetaarisen tanssin muodolle lintujen liitämien ympyröiden tarkkailemisen myötä. Ympyrämuodostelman kehittäminen nykyiseen kolmeen rinkiin vaati useita kokeiluita isojen ryhmien kanssa, mutta jo heti alkuun Halprin oli vaikuttunut ympyrämuodostelman luomasta intensiteetistä ja voimasta. Työskennellessään yhteisöjen kanssa Halprin kertoo todistaneensa useita kertoja vaikutelmaa, jossa liikkujat näyttivät olevan yhden kehon osia. Halprin kuitenkin koros-

⁴⁹ Halprin & Kaplan 2019, 39

taa erillisiä yksilöitä sekä monimuotoisuutta, sillä yksilöllisten kokemusten yhdistyessä ihmiskokemuksiin laajemmin ”muuttuvat tarinat myyteiksi ja tanssi rituaaliksi”.⁵⁰

Halprin on kertonut vaikuttuneensa alkuperäiskansojen tansseista, pyrkimättä omimaan rituaalikäytäntöjä. Juokseminen rukouksena sekä yhdistyminen juoksemisen kautta toisiin ihmisiin, maisemaan ja henkisiin uskomuksiin on yhteistä monille alkuperäiskansoille. Halprin korostaa Planetaarisen tanssin yhteyksiä erityisesti ”tanssin alkuaikoihin, jolloin tanssi oli yhteisöjen ylläpidon väline, paranemisen edistäjä sekä ympäristöön yhdistäjä”.⁵¹

Alkuperäiskansoista erityisesti pitkäaikainen tuttavuus pomo-intiaanien kanssa on vaikuttanut Halpriniin, heidän osallistuessa toistensa rituaaleihin. Halprin mainitsee Planetaarisen tanssin yhteydessä myös huichol-intiaanin, joka vaikutti merkittävästi Planetaarisen tanssin syntyyn. Halprin jakaa kokemuksensa myös maissitanssista (The Corn Dance), jota hän todisti New Meksikossa. Halprin on kertonut juuri tämän tanssin inspiroineen merkittävien ja osallistavien tanssien luomiseen. Halprin nostaa kokemuksestaan esiin jatkuvasti toistuvat askeleet, jotka kestivät useita päiviä. Tanssissa Halprin koki syvää omistautumista ja ajan katoamisen kautta arkipäiväisyyden muuntumista pyhäksi.⁵²

Halprinille yhteisen rytmin toistaminen on tärkeää, ja hän harjoituttaa tätä taitoa ennakoiivissa työpajoissa. Lisäksi harjoitellaan omasta hengityksestä ja sykkeestä tietoiseksi tulemista. Halprin nostaa *the Earth Run* -osion keskiöön yhteisessä rytmisessä toistetut askeleet. Halprinille jokainen askel on rukous rauhan puolesta: *“Each step upon the earth is a prayer for peace and healing”*.⁵³ Halprin kuvaa toiston voimaa Planetaarisen tanssin yhteydessä:

When everybody does the same step at the same time, it creates an energetic force that shifts our awareness. It takes us out of our egos and puts us into a different state of consciousness. Dancing together like this over time taps into the ancient spirit of dance, so we begin to dance for all people everywhere.⁵⁴

Halprin puhuu huomion siirtymisestä pois egotietoisuudesta. Yhdistyminen rytmiin, toisiin tanssijoihin ja itse tanssiin suuntaa huomion pois itsestä, egosta, kohti laajempaa tietoisuutta, jota hän kutsuu tanssin hengeksi. Tanssista tulee toistuvien askelten myötä itselle merkityksellisen asian puolesta rukoilemista, jossa itsetarkkailulle ei ole

⁵⁰ Halprin & Kaplan 1995, 228; Halprin & Kaplan 2019, 4–6; 162–163

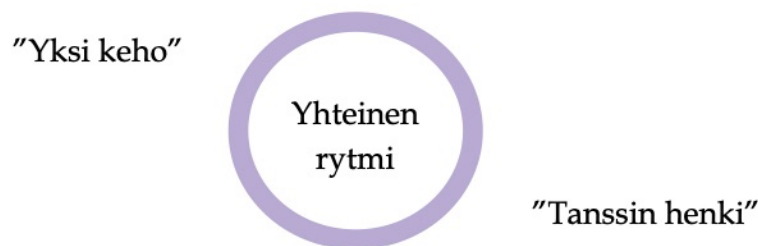
⁵¹ Worth & Poynor 2004, 109; Halprin & Kaplan 2019, 198; Lieberman 2020, 369

⁵² Halprin & Kaplan 1995, 214; Ross 2007, 319–320; Halprin & Kaplan 2019, 3

⁵³ Halprin & Kaplan 2019, 163; 176

⁵⁴ Halprin & Kaplan 2019, 163

sijaa. Halprinin mukaan juokseminen piirissä yhteisessä rytmissä luo ”yhden kehon” (one body), jonka voimalla osallistujat jaksavat juosta pidempään kuin yksinään.⁵⁵

Kuva 3. ”Yhdeksi kehoksi” yhdistyminen huomion suuntaamisen sekä toiston kautta

”Yhdeksi kehoksi tulemisen” ajatus heijastuu alkuperäiskansojen traditioista⁵⁶. Keskiössä on energian linjaaminen toisten kanssa. Halprin kuvailee huomion keskittämisen edellä sekä takana tanssiviin henkilöihin ja rummun sykkeeseen saavan kaiken sulautumaan yhteen kuin itsestään. Halprinin lausahdus vuodelta 2007 saa yhdistymisen ”yhteen kehoon” kuulostamaan helposta ja yksinkertaiselta, kaikille mahdolliselta luonnolliselta tapahtumalta.⁵⁷ Vuoden 2019 lähteessä huomion keskittäminen kuvataan samoin, mutta pikemminkin mahdollisuutena yhdistyä maailmaan:

By simply paying attention to where we are, to all of our senses, to the person in front of you and behind you, to the drumbeat, we have the opportunity to transcend the individual self and join with the larger world.⁵⁸

4.2 Yhteyksien laajuus

Halprin on kertonut työskentelynsä myötä tulleen vakuuttuneeksi siitä, että yhdistyminen toisiin ihmisiin on ihmisyyden keskeinen tarve.⁵⁹ Yhdistyminen toisiin ihmisiin sekä koko planeettaan toistuu Halprinin kuvauksissa useita kertoja eri nimityksillä: kollektiivinen ykseys, ykseys, planeetan keho, maailman keho, kollektiivinen keho, ympäristöön uudelleen yhdistyminen, yhdistyminen maailmaan ympärillä, planetaarinen keho, planeettamme laajempi keho, universaali keho ja kollektiivinen ykseys.⁶⁰

⁵⁵ Halprin & Kaplan 2019, 163; 176

⁵⁶ Ross 2007, 321

⁵⁷ Ross 2007, 321; Halprin & Kaplan 2019, 167; 186

⁵⁸ Halprin & Kaplan 2019, 186

⁵⁹ Halprin & Kaplan 2019, 164

⁶⁰ Halprin & Kaplan 2019, passim.

Halprinin käyttämät kuvaukset tarkoittavat eri tavoin hahmotettavia yhteyksiä, joilla on yhteinen pohja kokemuksissa. Halprinin mukaan kokemusten läpi eläminen on keskeistä Planetaariselle tanssille, jota Halprin kutsuu ”*tekniikaksi*” lainausmerkeissä. Tärkeää on, että osallistujat elävät läpi tosi elämän kokemuksiaan tanssia toteuttaessaan, jolloin heidän ”fyysiset ja emotionaaliset reaktiot pohjautuvat todellisuuteen”. Vaikka tätä ei Halprinin mukaan perinteisesti ymmärretä tanssitekniikkana, vaatii harjoitus tasapainon löytämistä läsnäolevan hetken lisäksi tunteiden, mielikuvien ja liikkeiden kesken.⁶¹

What I see as pivotal in a dance like Circle the Earth is that performers live through their real-life experiences – -. Staying awake to these many layers of our being – our physical, mental, spiritual, and emotional bodies, as well as the body of the collective – is a “technique” in itself, and this is what we teach when we perform dances like Circle the Earth or the Planetary Dance.⁶²

Halprin tuo esiin, kuinka ”yksi keho” pohjautuu henkilökohtaisen kokemuksen läpi tanssimiseen. Halprin on kertonut vaikuttuneensa John Deweyn kirjasta ”*Art as Experience*” sekä opettajansa H’Doublerin teoksesta ”*Dance as an Art Experience*”. Myös Halprinista on kirjoitettu kokemukseen viittaava kirja ”*Anna Halprin – Experience as Dance*”.⁶³ ”Yksi keho” ja ”tanssin henki” muotoutuvat henkilökohtaisen kokemuksen kudelmassa:

In both Circle the Earth and the Planetary Dance, we create a collective body and a unified spirit by infusing our individual personal experiences into our dance.⁶⁴

Yhteyden tunteminen kaikkiin maailman ihmisiin on liitoksissa yhteiseen maailman tavoittamisen kokemukseen. Yhteys linkittyy luonnonelementteihin, joihin kaikki ihmiset ovat yhteyksissä. Elämän perusta on yhteinen kulttuurista toiseen, ja näiden elementtien kautta on Halprinin mukaan mahdollista tavoittaa yhteys toisiin ihmisiin välimatkojenkin takaa:

By honoring north, south, east, and west, as well as the sky and the earth, we connect our individual bodies to the greater universal body. We share the earth – even though our specific environments are different, everyone has the sky overhead and the earth underfoot. Everybody breathes the air that circulates around the globe and is nourished by the same sun. Through this common experience we can feel our connection to people around the world.⁶⁵

⁶¹ Halprin & Kaplan 2019, 179; 199

⁶² Halprin & Kaplan 2019, 199

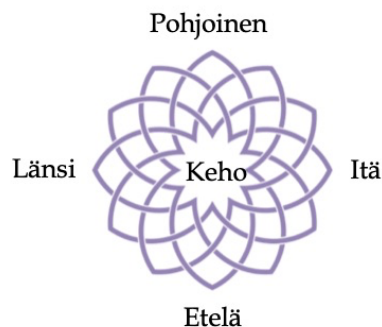
⁶³ Halprin 2003, 28

⁶⁴ Halprin & Kaplan 2019, 201

⁶⁵ Halprin & Kaplan 2019, 180

Halprin esittää ilmansuuntien voivan avata kokemuksen yhdistymisestä niin toisiin ihmisiin kuin planeettaankin. Tietoisuuden avautuessa myös planeetan ilmansuunnille, on mahdollista ”yhdistää yksilölliset kehot suurempaan universaaliin kehoon”. Samat suunnat, jotka ihmisillä on, ovat myös maailman keholla. Halprinin mukaan kaikkia maailman ihmisiä on mahdollista ymmärtää yhteisesti jaetun taivaan, aurinon ja maan kautta. Yhteys planeettaan auttaa löytämään yhteyden myös muihin ihmisiin.

Yhteyksien kuvaaminen ennalta tekemäni kolmijaon kautta osoittautui haastavaksi. Yhteys planeettaan linkittyy myös yhteyteen muihin ihmisiin ja toisinpäin. Yhteys itseensä yhdistyy tanssikokemuksen kautta kaikkiin muihinkin yhteyksiin. Pyrin kuvaamaan tätä yhteyksien kietoutuneisuutta spiralisoivalla tähdellä (kuva 4), jossa yhteydet palaavat aina keskelle ihmiskehoon ja tanssikokemukseen kiertäen sekä yhdistyen samalla joka puolelle. Koko tähden voi käsittää Halprinin kuvaamana ”yhtenä kehona”, jossa yksilölliset kokemukset linkittyvät suurempaan kokonaisuuteen. Mikäli kuva olisi kolmiulotteinen, yhteyksien voisi ymmärtää yhdistyvän keskenään joka suuntaan: ylös, alas, eteen, taakse, sivuille ja väli-ilmansuuntiin.

Kuva 4. Yhdistyminen ihmisiin ja planeettaan luonnonelementtien sekä ilmansuuntien kautta⁶⁶

Halprin ei kykene selittämään yhdistymistä, sillä hän kuvaa yhdistymisen olevan mysteeri, joka muuntaa myös tanssijan kaltaiseksi:

Allah, Buddha, Shiva, the Stars, the earth, the life force – whatever that great mystery is that connect us all to each other, all living creatures and the earth herself – when we dance, we are the mystery and the creative principle.⁶⁷

Planetaarisen tanssin mahdollistamissa yhteyksissä on kyse kyvystä nähdä ja kokea itsensä osana maailmaa, ottaen asioihin osaa oman kehon kautta. Yhteyksien syntyminen on mysteeri, jota Halprin kannustaa tanssin keinoin tutkimaan:

⁶⁶ Kuva: Tresnatiq from Noun Project <https://thenounproject.com/term/spiral-flower/1751606/>

⁶⁷ Halprin 2015, 29; Partio 2019, 59

It is our task to discover who we are as individuals and who we are in relation to earth and one another.⁶⁸

Halprin uskoo Planetaarisen tanssin olevan sukua sekä hänen isoisänsä kokonaisvaltaiselle tanssille, kuten myös alkuperäiskansojen lukuisille tansseille juuri tanssin luomien yhteyksien vuoksi. Halprin näkee Planetaarisen tanssin vahvuuden olevan kyvyssä yhdistää ihmiset toimimaan merkityksellisten asioiden puolustajina.⁶⁹

Planetaarisen tanssin pedagoginen ulottuvuus liittyy huomion keskittämiseen, suhteiden luomiseen ja yhteyden syventämiseen ihmisten sekä koko maailman välillä. Tätä pitkäaikaista prosessia on Halprinin mukaan mahdollista kehittää Planetaarisen tanssin keinoin.⁷⁰ Tanssi mahdollistaa henkilökohtaisen sitoutumisen sekä kokemuksellisuuden oman kehon kautta. Kaikilla on keho, joka mahdollistaa yhteyksien tutkimisen:

Movement expresses universal human responses through a vehicle we all share – the expressive, mysterious, complex human body. Dance puts us into relationship with one another and our environment, reaching into the depths of our beings and reflecting this knowledge back to us. Dance is an immediate, direct, and powerful force that bypasses discussion, argument, and difference. We all breathe; our hearts beat; we need air and water to live; we love; we fear; we suffer – all through the vehicle of our sacred bodies.⁷¹

Kirjassa *Anna Halprin – Experience as Dance* Janice Ross kertoo Halprinin keskittyvän työskentelyssään ”holistiseen kehoon” (holistic body), jolla hän tarkoittaa kehoa osana ympäristöä.⁷² Halprin puhuu dualismin ylittävistä yhteyksistä, joita kehollisten rituaalien kautta voi kohdata:

As we confront specific issues in our creation of embodied rituals, we gain a window into the larger, mythic polarities of life and death, male and female, good and evil, culture and nature, self and other. In dances of this sort, it is important to take a leap of faith from the specifics of the situation and look at its larger ramifications.⁷³

Halprinin mukaan kehollinen lähestymistapa avaa mahdollisuuden ymmärtää maailmaa polariteettien yli, joka mahdollistaa asioiden kohtaamisen laajemmassa kontekstissa. Halprin esittääkin tanssille tehtävän, joka liittyy käsiteltyihin yhteyksiin:

The wisdom of dance and the body contains resources that can provide us with tools for the survival of life on this planet. Our connection to the earth and to one another as forms

⁶⁸ Halprin & Kaplan 2019, 5

⁶⁹ Halprin & Kaplan 2019, 200

⁷⁰ Halprin & Kaplan 2019, 199

⁷¹ Halprin & Kaplan 2019, 3

⁷² Ross 2007, 349

⁷³ Halprin & Kaplan 2019, 4

of the earth is our crucial next step. I think this is the wonderful possibility for dance today.⁷⁴

Halprin näkee tanssin voivan kehittyä suuntaan, jossa oma olemassaolo tunnustetaan kiinteäksi osaksi luontoa. Samalla kasvaa ymmärrys ihmislajin riippuvuudesta toisiin ihmisiin sekä ympäristöön. Ihmisen hahmottaminen maailman luonnollisena osana muuttaa väistämättä tanssijaa, joka kuuluu keskeisiin Halprinin pyrkimyksiin⁷⁵.

⁷⁴ Halprin & Kaplan 1995, xii

⁷⁵ Halprin & Kaplan 2019, 3

5 LOPUKSI

Planetaarinen tanssi elää ja hengittää edelleen 100-vuotiaan Halprinin ohjauksessa lukuisten teosten ja lähteiden kautta. Halprin on kertonut Planetaarisesta tanssista useissa kirjoissa, videoissa, kuvissa, internetsivuilla ja erilaisissa teoksissa. 1950-luvulla alkanut etsintä on kehittänyt Planetaarisesta tanssista rituaalin, joka mahdollistaa monipuolisten yhteyksien tavoittamisen toimien siltojen rakentajana. Planetaarisessa tanssissa kuuluu Halprinin henkinen perintö, joka on jäänyt elämään jälkipolville elävänä myyttinä. Halprin on todennut, että tärkeää ei ole itse tanssi, vaan merkityksellisten asioiden puolesta tanssiminen⁷⁶.

Planetaariseen tanssiin perehtyminen on avannut näkemään Halprinin filosofian keskiössä olevan ihmisten ja maailman välisten yhteyksien oivaltaminen. Halprin tavoittelee ymmärryksen lisäämistä maailmasta, jonka me kaikki jaamme. Halprin halusi tehdä tansseja, jotka muuttavat tanssijaa. Kokemuksellinen maailmantavoittaminen tanssin keinoin on yksi tapa kurottaa kohti ihmisyyden ydinkysymyksiä ja haastaa maailmankuvalliseen muutokseen. Yhteyksien tavoittaminen linkittyy tarkoitusten puolesta tanssimisen myötä paremman elämän tavoitteluun niin yhteisöille kuin koko planeetallekin.

Planetaariseen tanssiin syventyminen on herättänyt minussa mielenkiinnon jatkaa aiheen parissa myös osallistujien kokemusten tutkimisen kautta. Tavoittavatko osallistujat yhteyksien kokemuksia, ja kuinka yhteyksiä sanallistetaan? Auttaako yhteinen reflektointi nimeämään koettua, ja mitä nimeämisestä seuraa? Kokemuksien tutkimisen lisäksi olen kiinnostunut myös tutkimaan merkityksiä, joita osallistujat antavat kokemuksilleen. Millaisia visioita Planetaarinen tanssi herättää? Tutkittavaa aiheen ympärillä riittää siis tästä eteenpäinkin.

⁷⁶ Halprin & Kaplan 2019, 198

Halprin huomauttaa, että Planetaarinen tanssi on verrattain nuori myytti ja rituaali, kun jotkut rituaalit kehittyvät vuosisatoja kokemuksen ohjaamana. Halprin epäilee Planetaarisesta tanssista kehittyneen suosittu tanssi sen sanoman vuoksi. Tavoite *"Peace with the planet"* puhuttelee ihmisiä laajasti toivoessaan maailman epäkohtien korjautumista sekä käsitellessään sosiaalisia aiheita. Halprin näkeekin Planetaarisen tanssin sisältävän ekologista oikeudenmukaisuutta (ecological justice).⁷⁷

Planetaarisen tanssin tarjoama mahdollisuus syventää yhteyksiä ihmisten sekä koko maailman välillä resonoi vahvasti aikamme ekologisten liikkeiden, kuten ekososiaalisen oikeudenmukaisuuskasvatuksen, ekososiaalisen sivistyksen, syväekologian sekä ympäristöfilosofian kanssa. Yhteistä näille kaikille on keskustelu kaiken elollisen keskinäisistä yhteyksistä sekä tasa-arvoisemmasta, kestävämmästä ja ekologisemmasta suunnasta. Tiedostettu ympäristökriisi tuo ilmi uusia tapoja tarkastella maailmaa.

Planetaarisen tanssin keinoin on mahdollista kokoontua yhteen tärkeiden asioiden äärelle tutkimaan elämän mysteeriä sosiaalisessa kontekstissa. Halprinin tavoitteena ei lopulta ollut luoda omaa taidetta, vaan mahdollistaa merkityksellisten asioiden puolesta tanssiminen sekä yhteyksien luominen. Halprinille Planetaarinen tanssi onkin selviytymisen tanssi kohtaamiemme äärimmäisten kriisien keskellä, tanssin tarjotessa keinon toimia paremman maailman puolesta.⁷⁸ Päätän Planetaarisen tanssin tarkastelun Halprinin toteamukseen:

It is clear that as a human community we need to come into a balanced relationship to one another and the earth in order to survive. One hope lies in the creation of symbolic systems, stories, and rituals that support our need for connection, contact, and continuity. We need to write new stories, make new dances, and instigate ritual actions that speak to our lives, now.⁷⁹

⁷⁷ Halprin & Kaplan 2019, 198–199

⁷⁸ Halprin & Kaplan 2019, 196–197

⁷⁹ Halprin & Kaplan 2019, 199

LÄHTEET

- Buchalter, S. I. (2013). *Mandala symbolism and techniques: Innovative approaches for professionals*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Halprin, A. & Kaplan, R. (1995). *Moving toward life: Five decades of transformational dance*. Hanover, N.H.: Wesleyan University Press.
- Halprin, A. (2003). Anna Halprin. Morgenroth, J. (2004). *Speaking of dance: Twelve contemporary choreographers on their craft*. New York: Routledge.
- Halprin, A. (2002). *Returning to health with dance, movement and imagery*. Mendocino, CA: LifeRhythm Books.
- Halprin, A. & Kaplan, R. (2019). *Making dances that matter: Resources for community creativity*. Middletown, Connecticut: Wesleyan University Press.
- Lieberman, D., Mahaffey, M., Quimare, S., Holowka, N., Wallace, I. & Baggish, A. (2020). *Running in Tarahumara (Rarámuri) Culture. Persistence Hunting, Footracing, Dancing, Work, and the Fallacy of the Athletic Savage*. *Current Anthropology*. Vol 61, nro 3.
- Morgenroth, J. (2004). *Speaking of dance: Twelve contemporary choreographers on their craft*. New York: Routledge.
- Partio, J. (2019). *Anna Halprinin improvisaatiokäsityksen ulottuvuudet*. Pro gradu. Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopisto.
- Ross, J. (2007). *Anna Halprin: Experience as dance*. Berkeley: University of California Press.
- Stat, D., (1974). *Double-Chambered Whistling Bottles: A Unique Peruvian Pottery Form*. *Journal of Transpersonal Psychology* 2.
<http://www.peruvianwhistles.com/journ-transpersonal.html>.
- Worth, L. & Poynor, H. (2004). *Anna Halprin*. London ; New York: Routledge.